บทบรรณาธิการ

วารสารปณิธาน วารสารวิชาการด้านปรัชญาและศาสนา โดยภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ของคณาจารย์ นักศึกษา และบุคคลทั่วไป และเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนทักษะทางวิชาการ มีขอบเขตการตีพิมพ์เนื้อหาเน้นบทความด้านปรัชญา (Philosophy) และศาสนา (Religion) เป็นหลัก และด้านวรรณกรรม (Literature) วัฒนธรรม (Culture) และภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) ที่สัมพันธ์กับปรัชญาและศาสนา ได้ดำเนินมาถึงปีที่ 19 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2566) นับตั้งแต่ได้ก่อตั้งขึ้นมา ทางกองบรรณาธิการได้ร่วมกันพัฒนาวารสารมาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานวารสารด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยเฉพาะการกำหนดให้มีผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความจำนวน 3 ท่าน ตามเกณฑ์ที่ สกอ. กำหนดด้วย

ในฉบับนี้ มีบทความที่ผ่านการคัดสรรและนำเสนอจำนวน 6 บทความ อันมีเนื้อหาที่หลากหลายในด้านปรัชญาและศาสนา เพื่อเป็นการชวนตั้งคำถามและข้อถกเถียงด้านปรัชญาและศาสนา โดยแบ่งเป็น 2 บทความวิจัย และ 4 บทความวิชาการ ดังนี้

บทความวิจัยเรื่อง **การลงโทษแก้แค้นในมุมมองพุทธปรัชญา (Retribution in Buddhist Philosophical Perspective)** เป็นบทความที่ศึกษาวิเคราะห์การแก้แค้นในมุมมองทางพุทธปรัชญา ว่ามีมุมมองต่อการลงโทษแก้แค้นอย่างไร และอะไรคือสาเหตุที่พุทธปรัชญามีมุมมองดังกล่าว โดยอาศัยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยเน้นศึกษาจากเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพุทธปรัชญาทั้งปฐมภูมิและทุติยภูมิ

อีกบทความวิจัยหนึ่ง คือ **เซ็กส์ในไซบอร์ก: บทวิเคราะห์ทางปรัชญาจากภาพยนตร์เรื่อง 'Her' (Sex in Cyborg: A Philosophical Analysis of the Movie 'Her')** มุ่งศึกษาเซ็กส์ในไซบอร์กที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่อง *Her (2013)* โดยเน้นไปที่การวิเคราะห์กิจกรรมทางเพศระหว่างมนุษย์ตัวละครเอกชื่อธีโอดอร์ และจักรกลซาแมนธาที่ไม่ปรากฏร่างกายและเพศ ซึ่งเข้าข่ายสิ่งสร้างของโลกโพสต์เจนเดอร์ (Postgenderism) ในนิยามไซบอร์กของดอนนา ฮาราเวย์ (Donna Haraway) นักปรัชญาชาวอเมริกัน และยังใช้แนวคิดของมอริช แมร์โล-ปองตี (Maurice Merleau-Ponty) นักปรัชญาปรากฏการณ์วิทยาคนสำคัญมาวิเคราะห์ด้วย

นอกจากนั้นยังมีบทความวิชาการที่มองเข้ามาสู่สังคมไทยด้วยมุมมองเชิงปรัชญา **บทบาทของปรัชญาในพลวัตสังคมไทย: กรณีวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงศีลธรรมภายใต้วัฒนธรรมการเมืองไม่ร่วมสมัย (The Role of Philosophy in Thai Social Dynamics: A Case Analysis of Moral Relationships Under Non-Contemporary Political Culture)** ที่พยายามอธิบายรูปแบบความสัมพันธ์เชิงศีลธรรมในบริบทสังคมไทย ผ่านโลกทัศน์ทางความเชื่อที่ปรากฏให้เห็นในรูปแบบคตินิยมทางสังคม การเมือง วัฒนธรรม และศาสนา โดยผู้เขียนได้ใช้แนวคิดทางปรัชญากับสังคมวิทยาเพื่อชี้ให้เห็นความเป็นพหุวัฒนธรรมแบบไทย อันมีภาพลักษณ์ที่โดดเด่นในมิติของความเชื่อต่อสิ่งต่าง ๆ อย่างรัดกุม และเชื่อมโยงสอดคล้องกับบริบทของ

สังคมโดยรวมอย่างครอบคลุม และตอนท้ายชวนให้ตั้งคำถามกับความหลากหลายที่อาจนำมาซึ่งความขัดแย้งในเสรีภาพและความเท่าเทียมกันของมนุษย์

ในประเด็นการวิเคราะห์คัมภีร์และหลักปรัชญาในพุทธศาสนานั้นเริ่มด้วยบทความเรื่อง **ข้อถกเถียงเรื่องที่มาของสัตตมหาสถาน (The Controversy on The Origin of Sattamahasatharna)** เป็นการนำผู้อ่านไปสู่การทบทวนประวัติและแนวคิดเกี่ยวกับสัตตมหาสถานเป็นสถานที่เสวยวิมุตติสุขของพระพุทธเจ้าภายหลังจากตรัสรู้ โดยอาศัยข้อมูลชั้นปฐมภูมิอย่างพระไตรปิฎกมาวิเคราะห์ที่นับว่า มูลเหตุของของสัตตมหาสถานอันนี้เอง ที่เป็นต้นเค้าของคัมภีร์พุทธประวัติที่เขียนขึ้นในดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และบทความเรื่อง **นามกายในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท: การตีความความหมายที่เป็นไปได้ (Nāmakāya in the Theravāda Buddhist Scriptures: Possible interpretations of meanings)** ที่ผู้เขียนได้ชวนให้ตั้งคำถามกับแนวคิดเรื่องนามกายในพุทธปรัชญาเถรวาท โดยได้ทำการศึกษาวิเคราะห์เชิงเอกสารในคัมภีร์ชั้นพระสูตรและชั้นอรรถกถาของพุทธศาสนาเถรวาท

บทความวิชาการส่งท้าย เป็นบทความของนักปราชญ์ชาวล้านนาที่ได้แปลคัมภีร์ที่ถือได้ว่าเป็นข้อเขียนทางปรัชญาของพุทธศาสนาเล่มหนึ่ง คือ **มิลินทปัญหาสำนวนล้านนา (The Questions of King Milinda in Lanna Version)** จุดมุ่งหมายของบทความนี้คือการศึกษาวิเคราะห์มิลินทปัญหาสำนวนล้านนาเล่ม 1 – 3 ที่ปริวรรตและตรวจชำระโดยวิโรจน์ อินทนนท์ และยศพล เจริญมณี สำหรับมิลินทปัญหาสำนวนล้านนานั้น เป็นการแปลจากภาษาบาลีเป็นภาษาล้านนาแบบนิสสัยหรือนิสไสร โดยการดำเนินเรื่องตามโครงสร้างของคัมภีร์ไปตามลำดับ ที่มีความไพเราะด้านภาษาและเปิดให้เห็นการตีความและยกอุปมาเปรียบเทียบที่วางอยู่บนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom)

กองบรรณาธิการวารสารปณิธาน ขอขอบคุณทุกท่านที่ได้ส่งบทความเพื่อการพิจารณาตีพิมพ์และขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความทุกท่าน ที่อนุเคราะห์เอื้อเฟื้อ ช่วยอ่านและวิจารณ์บทความให้มีคุณภาพ พร้อมกันนี้ ขอเชิญชวนทุกท่านที่สนใจนำเสนอบทความตามขอบเขตเนื้อหาของวารสาร ได้ส่งเข้ามาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารปณิธานฉบับต่อไปต่อ ๆ ไปด้วย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยะมาศ ใจไฝ่
บรรณาธิการวารสาร “ปณิธาน”
ปีที่ 19 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม – มิถุนายน 2566

“วารสารปณิธาน”

วารสารวิชาการด้านปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Panidhana: Journal of Philosophy and Religion, Faculty of Humanities, Chiang Mai University

เจ้าของ

ภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วัตถุประสงค์ ขอบเขต และมาตรฐานของวารสาร

วารสารปณิธาน ก่อตั้งขึ้นโดยภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ของคณาจารย์ นักศึกษาและบุคคลทั่วไป และเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนทักษะทางวิชาการ มีขอบเขตการตีพิมพ์เนื้อหาเน้นบทความด้านปรัชญา (Philosophy) และศาสนา (Religion) เป็นหลัก และด้านวรรณกรรม (Literature) วัฒนธรรม (Culture) และภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local wisdom) ที่สัมพันธ์กับปรัชญาและศาสนา ในรูปแบบผลงาน 4 ประเภท คือ (1) บทความวิจัย (Research article) (2) บทความวิชาการ (Academic article) (3) บทความปริทัศน์ (Review article) (4) บทวิจารณ์หนังสือ (Book review) รับตีพิมพ์บทความทั้งสอง 2 ภาษา คือ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เผยแพร่ผ่านระบบวารสารอิเล็กทรอนิกส์ Thai Journals Online (ThaiJO) ทุกบทความใช้กระบวนการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิไม่น้อยกว่า 3 ท่านเป็นผู้ประเมินบทความ ซึ่งผู้ประเมินบทความและผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อกันและกัน (Double-blind peer review) กำหนดการตีพิมพ์และเผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ ทุก ๆ 6 เดือน ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน) และ ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม)

กระบวนการพิจารณากลั่นกรองบทความ

บทความที่จะได้รับการพิจารณาตีพิมพ์จะต้องผ่านกระบวนการพิจารณาจากกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง (Peer Review) ดังนี้

1. ผู้เขียนลงทะเบียนเพื่อใช้งานระบบ Thaijo 2.0 เพื่อดำเนินการ ส่งบทความ พร้อมทั้งส่ง “แบบฟอร์มเสนอบทความเพื่อพิจารณาการตีพิมพ์” ทางออนไลน์ผ่านระบบ ที่ https://so05.tci-thaijo.org/index.php/panidhana/about/submissions

2. เมื่อกองบรรณาธิการได้รับบทความเรียบร้อยแล้ว กองบรรณาธิการจะแจ้งให้ผู้เขียนทราบโดยทันที

3. กองบรรณาธิการจะดำเนินการตรวจสอบบทความที่ได้รับว่าอยู่ในขอบเขตเนื้อหาวารสารหรือไม่ รวมถึงคุณภาพทางวิชาการและประโยชน์ ทั้งในเชิงทฤษฎีและปฏิบัติในเบื้องต้น และจะแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้เขียนทราบภายใน 20-45 วัน

4. หลังจากพิจารณาเบื้องต้นแล้ว กองบรรณาธิการจะดำเนินการส่งบทความเพื่อกลั่นกรองต่อไป โดยจะส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง อย่างน้อย 3 ท่าน ประเมินคุณภาพของบทความว่าอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสมจะลงตีพิมพ์หรือไม่ ซึ่งกระบวนการกลั่นกรองนี้ทั้งผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เขียนจะไม่ทราบข้อมูลซึ่งกันและกัน (Double-blind peer review) โดยใช้เวลาพิจารณาประมาณ 20-40 วัน

5. เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความแล้ว กองบรรณาธิการจะตัดสินการพิจารณาโดยอิงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิว่าบทความนั้น ๆ ควรนำลงตีพิมพ์ หรือควรส่งให้ผู้เขียนแก้ไขก่อนส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินอีกครั้ง หรือปฏิเสธการตีพิมพ์ และจะแจ้งผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิให้ผู้เขียนรับทราบ ภายในระยะเวลา 15 วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับผลการพิจารณา โดยผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวถือเป็นที่สิ้นสุด

สถานที่ติดต่อ

กองบรรณาธิการวารสารปณิธาน
งานบริหารงานวิจัย บริการวิชาการ และวิเทศสัมพันธ์
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
239 ถนนห้วยแก้ว ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50200
โทรศัพท์ 053-943219, 053-942345 โทรสาร 053-217148
E-mail: panidhana-human@cmu.ac.th
Website ThaiJO: https://so05.tci-thaijo.org/index.php/panidhana/index

ISSN (Print): 1905-6788

สงวนลิขสิทธิ์โดย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
เนื้อหา ผลการศึกษา ข้อความ การอ้างอิง และความคิดเห็นที่ปรากฏในแต่ละบทความ
ให้เป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงฝ่ายเดียว
บรรณาธิการและผู้พิมพ์ไม่ต้องรับผิดชอบ

กองบรรณาธิการ “วารสารปณิธาน”

ที่ปรึกษา

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พศุตม์ ลาศุขะ

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.สิทธิ์ บุตรอินทร์

ศาสตราจารย์ ดร.อิมรอน มะลูลีม

รองศาสตราจารย์ ดร.บุณย์ นิลเกษ

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยะมาศ ใจไฝ่

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

อาจารย์ ดร.สุทธิกานต์ สิทธิกุล

กองบรรณาธิการภายใน

รองศาสตราจารย์ ดร.ปรุตม์ บุญศรีตัน

รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณวิสาข์ ไชยโย

อาจารย์ ดร.อำนวยพร กิจพรมมา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัมพิกา รัตนพิทักษ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุประภา สมนักพงษ์

กองบรรณาธิการภายนอก

ศาสตราจารย์ ดร.วัชระ งามจิตรเจริญ	คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ศาสตราจารย์ ดร.ประยงค์ แสนบุราณ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี มหณรงค์ชัย	คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ ปัญญาภา	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.วรกฤต เถื่อนช้าง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์
รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา สะสอง	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งนภา เทพภาพ วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์ลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยณรงค์ ศรีมันตะ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงไกร ผาสุตะ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จิตรลดา ไชยะ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ฝ่ายจัดการวารสารและติดต่อประสานงาน

นางสาวณัฐกานต์ สนิทอินทร์ งานบริหารงานวิจัย บริการวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สารบัญ

หน้า

บทบรรณาธิการ 1

การลงโทษแก้แค้นในมุมมองพุทธปรัชญา 8
อัตถนันท์ ขันทะวงศ์

เซ็กส์ในไซบอร์ก: บทวิเคราะห์ทางปรัชญาจากภาพยนตร์เรื่อง 'Her' 21
ศุภรัช พงศ์คุณาพร

บทบาทของปรัชญาในพลวัตสังคมไทย: กรณีวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงศีลธรรมภายใต้วัฒนธรรมการเมืองไม่ร่วมสมัย 39
คมชาญ ศิริลักษณานุกุล

ข้อถกเถียงเรื่องที่มาของสัตตมหาสถาน 55
อภิรักษ์ นามวิชา

นามกายในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท: การตีความความหมายที่เป็นไปได้ 70
พระมหาไตรภพ ธมฺมารกฺขิโต (รอดจันทร์)

มิลินทปัญหาสำนวนล้านนา 92
วิโรจน์ อินทนนท์

หลักเกณฑ์การจัดทำต้นฉบับบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารปณิธาน 112